

Szkoła Jesienna MIIWŚ i ISP PAN

„Pamięć w działaniu:
społeczeństwo, narracje,
przestrzenie”

23–29 listopada 2025 r.

Moduł I: Pamięć muzealna, upamiętnienia

23 listopada 2025 r. (niedziela)

Otwarcie Szkoły Jesiennej MIIWŚ i ISP PAN

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
16.30–17.00	Otwarcie Szkoły Jesiennej	
17.00–17.30	Wykład wprowadzający Wykład poświęcony będzie polskim dyskusjom o Zagładzie i zmianie rozumienia II wojny światowej. Poruszone zostaną spory dotyczące historii polsko-żydowskiej i Zagłady (od reakcji na film „Shoah” i dyskusję o artykule Jana Błońskiego z 1987 r., po debatę o zbrodni w Jedwabnem i spór o nowelizację ustawy o IPN w 2018 r.). Omówione zostaną skutki tych sporów w kontekście ewolucji rozumienia II wojny światowej.	Dariusz Stola Historyk, profesor w Instytucie Studiów Politycznych PAN, członek zespołu Ośrodka Badań nad Migracjami UW. Zajmuje się historią PRL, historią migracji międzynarodowych oraz stosunków polsko-żydowskich. Opublikował ponad 100 artykułów naukowych i 10 książek. Książka <i>Kraj bez wyjścia? Migracje z Polski 1949–1989</i> zdobyła w 2011 r. nagrodę historyczną tygodnika <i>Polityka</i> .
17.30–18.30	Dyskusja rozwijająca wykład wprowadzający	Robert Kostro (dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych), Magdalena Saryusz-Wolska (dyrektor Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie), Stanisława Budzisz (dziennikarka, prowadząca)
18.45–19.45	„Moja perspektywa, moja dyscyplina” Runda autoprezentacyjna uczestników.	Uczestnicy

24 listopada 2025 r. (poniedziałek)

Perspektywa globalna pamięci

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
9.00–10.00	Dyskusja wprowadzająca	Basil Kerski Menadżer kultury, kurator wystaw historycznych, redaktor, ekspert polityki międzynarodowej, eseista, od 2011 r. dyrektor Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku, redaktor naczelny dwujęzycznego Magazynu Polsko-Niemieckiego DIALOG. Najnowsza jego książka to <i>Europejczycy z kantonu Polska</i> (Wydawnictwo Austeria, Kraków 2024). AFILIACJA: Europejskie Centrum Solidarności
		Magdalena Lemańczyk Socjolożka, Zastępczyni dyrektora ISP PAN ds. naukowych, Executive Editor czasopisma ISA „Language, Discourse & Society”. Ekspertka w zakresie tematyki etniczno-narodowościowej, relacji polsko-niemieckich, badań jakościowych. AFILIACJA: Instytut Studiów Politycznych PAN
10.00–13.00	Zwiedzanie (w 2 grupach) Indywidualne zwiedzanie Muzeum II Wojny Światowej LUB Europejskiego Centrum Solidarności (ECS).	
14.00–17.00	Warsztaty (Grupa A) II wojna światowa jako element pamięci globalnej Tematem warsztatów będą różne perspektywy pamięci narodowej dotyczące II wojny światowej, szczególnie zagadnienie jej ram czasowych, przebiegu, poniesionych strat, a także jej konsekwencji. Uczestnicy warsztatów, na podstawie wybranej literatury, będą mogli zmierzyć się z pytaniami, takimi jak: czy dany kraj postrzega swój udział w drugiej wojnie światowej jako zwycięstwo czy porażkę, czy wojna przyniosła wolność czy nowe zniewolenie. Poruszone zostaną też kwestie teoretyczne, tego czym było wyzwolenie dla poszczególnych krajów i narodów i z jakiego powodu dany kraj przyjmuje taką perspektywę?	Jan Szkudliński Doktor, historyk i tłumacz, od 2024 r. kierownik Działu Naukowego Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Wcześniej pracował m.in. w Muzeum II Wojny Światowej (2008–2017) oraz jako kierownik Działu Historycznego Muzeum Miasta Gdyni (2017–2019). Od 2020 r. współtworzy nową wystawę stałą w Muzeum Poczty Polskiej w Gdańsku. Autor książki <i>Chancellorsville 1863</i> (2006), kilkunastu artykułów naukowych oraz – wraz z Mariuszem Gąsiorem i Arturem Wodzyńskim – albumu <i>Życie codzienne żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie 1939–1947</i> (2016). Ma w dorobku współpracę przy licznych wystawach muzealnych, a także przekłady kilkudziesięciu książek i artykułów historycznych. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się na dziejach wojen i wojskowości XIX i XX w. AFILIACJA: Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
14.00–17.00	Warsztaty (Grupa B) Globalne i lokalne dziedzictwo „Solidarności” Warsztat ma na celu dyskusję z uczestnikami wokół globalnego, jak i lokalnego znaczenia ruchu „Solidarności” oraz jego współczesnego dziedzictwa. Ze szczególnym akcentem na solidarność międzynarodową, pamięć kulturową w obrębie państw byłego bloku wschodniego, przede wszystkim wschodnich sąsiadów Polski. Poprzez interaktywne formaty uczestnicy zmierzają się z różnymi interpretacjami przeszłości, postrzegania samej „Solidarności” oraz współczesnej wizji solidarności jako idei.	Kacper Dziekan Doktor, absolwent historii oraz wschodoznawstwa na UAM, pracę doktorską poświęcił badaniu rosyjskiej kolonizacji Ameryki w pamięci kulturowej. Wieloletni koordynator projektów międzynarodowych w Europejskim Centrum Solidarności oraz współtwórca Portu Kultu – wielowymiarowej instytucji kultury w Mariupolu (w zawieszaniu od 24 lutego 2022 r.). Stypendysta programu Fulbrighta na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley w 2019/2020, Landecker Democracy Fellowship 2021/2022 oraz Museums Lab 2025. Zaangażowany w projekty kuratorskie, edukacyjne, kulturalne, społeczne, historyczne i obywatelskie. AFILIACJA: Uniwersytet Concordia w Montrealu (Kanada)

25 listopada 2025 r. (wtorek)

Perspektywa europejska pamięci

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
9.00–10.00	Wykład wprowadzający Pamięć o II wojnie światowej i komunizmie w rewolucjach i wojnach w Europie Środkowo-Wschodniej od 1991 r. Pamięć społeczeństw Europy Środkowo-Wschodniej w okresie od przełomu z lat 1989–1991 zachowuje specyfikę w porównaniu z Europą Zachodnią oraz „odrodzonym imperium rosyjskim”, w szczególności odnośnie do II wojny światowej oraz okresu komunizmu. Pamięć pozostaje tu materiałem tworzenia i podtrzymywania tożsamości zbiorowej, mobilizacji politycznej i wojennej oraz źródłem legitymizacji sprawowania władzy i prowadzenia walki politycznej wewnątrz poszczególnych państw. Szczególną rolę w osiągnięciu specyficznej funkcji przez politykę pamięci w krajach regionu odegrały rewolucje i wojny związane z rozpadem imperiów i państw wielonarodowych w okresie 1989–2022. Intensyfikacja polityki pamięci była zarówno źródłem tych konfliktów, jak ich konsekwencją. Kwestia ta zobrazowana zostanie na przykładzie stosunków w trójkącie Serbia–Chorwacja–Bośnia i Hercegowina (wojny jugosłowiańskie) oraz Rosja–Ukraina–Polska (rewolucje ukraińskie oraz inwazja Rosji na Ukrainę). Pokazane zostanie, w jaki sposób symbole z II wojny światowej zostały wykorzystane przez strony podczas trwających konfliktów i po ich zakończeniu.	Tomasz Stryjek Historyk, dr hab. w obszarze nauk o polityce, profesor ISP PAN od 2008 r., kierownik Zakładu Badań nad Historią i Pamięcią Europy Wschodniej ISP PAN od 2016 r., wykładowca UC. Historia najnowsza, historiografie, ideologie narodowe, kultury historyczne oraz polityki pamięci krajów Europy Środkowo-Wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy i relacji polsko-ukraińskich. AFILIACJA: Instytut Studiów Politycznych PAN
10.30–13.30	Zwiedzanie Westerplatte Indywidualne zwiedzanie Westerplatte.	

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
14.30–17.00	Warsztaty na Westerplatte Czy Westerplatte jest elementem europejskiej perspektywy pamięci? Warsztaty zostaną poświęcone omówieniu mitu obrony Westerplatte i temu, jak wydarzenie to funkcjonowało w zbiorowej pamięci europejskiej na tle tożsamyh perspektyw funkcjonujących w obrębie Polski. W ramach zajęć ćwiczenia podzielone będą na cztery zasadnicze osie tematyczno-narracyjne. Część pierwsza i druga skupią się na podstawowym pytaniu, w jaki sposób mit o obronie Westerplatte wpisywał się w pamięć europejską oraz z jakimi innymi heroicznymi obronami zestawiano to pole bitwy. Szczególna uwaga zwrócona zostanie na rolę źródeł, w tym wypadku przekazów prasowych i propagandowych, które już w czasie walk kształtowały obraz tego miejsca jako symbolu odwagi i poświęcenia. W części trzeciej i czwartej warsztatów ukazana zostanie współczesna, jak i przyszła forma kształtowania Westerplatte. Wskazanie roli archeologii w badaniu pól bitewnych oraz jej znaczenie dla formowania pamięci zbiorowej z drugiej strony pozwalająca na weryfikowanie bądź uzupełnianie aktualnej wiedzy historycznej. Wciąż też Westerplatte pozostaje areną sporów, m.in o sposób jej upamiętnienia w przestrzeni od rekonstrukcji po zachowanie, co potwierdza jak ważne jest pytanie o kształt upamiętniania, nie tylko w aspekcie materialnym, ale też niematerialnym.	Wojciech Samół Kustosz, główny specjalista w Dziale Naukowym Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Od 2016 r. uczestniczy w badaniach archeologicznych prowadzonych w ramach projektu rewaloryzacji i rewitalizacji Pomnika Historii „Pole Bitwy na Westerplatte”. Jest autorem i współautorem licznych publikacji naukowych i popularnonaukowych oraz wystaw poświęconych historii Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte i dziejom Polaków w Wolnym Mieście Gdańsku. AFILIACJA: Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku; Uniwersytet Gdański, szkoła doktorska

26 listopada 2025 r. (środa)

Perspektywa regionalna pamięci

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
9.00–10.00	Wykład wprowadzający Regionalność pamięci Wykład wprowadzi pojęcie „regionalności” jako historycznej kategorii relacyjnej, podlegającej przemianom w zależności od epoki, kultury i kontekstu. Zakładając, że regionalność polega na funkcjonowaniu jako element składowy różnych, zmiennych w czasie „nadrzędnych” poziomów terytorialnych, strukturalnych i/lub tożsamościowych, pojawia się pytanie o ambiwalencję między podkreślaniem specyfiki regionu a jego włączaniem w szerszy kontekst (np. narodowy, państwowy, makroregionalny...). Istotą wykładu będzie tworzenie i funkcjonowanie regionalnych pamięci. Problem zostanie omówiony w odniesieniu do dwóch odmiennych konstelacji pamięciowych i tożsamościowych. Pierwszym przykładem będzie rola regionów i regionalizmów w kształtowaniu narodowych narracji historycznych w perspektywie porównawczej, ze szczególnym uwzględnieniem Kaszub, Podhala, Moraw, Żmudzi i Karelii w ruchach polskim, czeskim, litewskim i fińskim. Na zakończenie zmieniona zostanie perspektywa: przedmiotem rozważań stanie się współczesna rola „historycznego multikulturalizmu” w lokalnych narracjach historycznych i marketingu kulturowym od lat 90. XX w., m.in. na przykładzie Gdańska.	Miloš Řezník Historyk, po studiach w Pradze czynny na uniwersytetach i instytutach historycznych w Pradze, Libercu, Lipsku, Chemnitz i Warszawie, w latach 2014–2024 dyrektor Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie, profesor europejskiej historii regionalnej na Uniwersytecie w Chemnitz oraz dyrektor jego Instytutu Europeistyki i Nauk Historycznych, współprzewodniczący Niemiecko-Czeskiej Komisji Historycznej. Główne obszary badań: tożsamości zbiorowe w wymiarze historycznym, regionalizm i regionalizacja, ruchy etniczne i narodowe, pamięć historyczna, historia Europy Środkowo-Wschodniej, zwłaszcza Polski, Czech, monarchii habsburskiej. AFILIACJA: Uniwersytet Chemnitz, Instytut Europeistyki i Nauk Historycznych
10.30–12.00	Zwiedzanie wystawy Zwiedzanie wystawy „Nasi Chłopcy. Mieszkańcy Pomorza Gdańskiego w armii III Rzeszy” w Muzeum Gdańska.	
14.00–17.00	Warsztaty Kim są nasi chłopcy? Uczestnicy warsztatu samodzielnie zwiedzą wystawę „Nasi chłopcy. Mieszkańcy Pomorza Gdańskiego w armii III Rzeszy”, próbując dookreślić, kim są jej bohaterowie. Efektem pracy ma być analiza wystawy i dyskusja.	Andrzej Hoja Doktor, Ekspert w Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie oraz kustosz dyplomowany w Muzeum Gdańska, historyk, archiwista, kurator. Studiował historię na Uniwersytecie Gdańskim, gdzie w 2014 r. obronił doktorat. Od 2011 r. związany z instytucjami muzealnymi z Pomorza: Pommersches Landesmuseum w Greifswaldzie, Muzeum Miasta Gdyni, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie czy Muzeum Gdańska. AFILIACJA: Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie; Muzeum Gdańska

27 listopada 2025 r. (czwartek)

Perspektywa lokalna pamięci

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
9.00–10.00	Wykład wprowadzający Miasto jako laboratorium pamięci. Lokalne dialogi po 1945 r. Każda opowieść o przeszłości z jej potencjałem tożsamościotwórczym patrzy w przyszłość, stanowiąc jednocześnie odpowiedź na czas czy też ducha epoki (<i>Zeitgeist</i>) oraz na potrzeby społeczności, której dotyczy. Specyfika Gdańska, jako miasta „arcypogranicza” ukształtowana jest w dużej mierze geopolityką – m.in. od średniowiecza znajdowało się na styku słowiańskiego i germańskiego świata, Wschodu i Zachodu Europy, a w nowoczesności na styku rywalizujących/zantagonizowanych kultur narodowych w sferze ich roszczeń terytorialnych. Po 1945 r. miasto doświadczyło niemal całkowitej wymiany ludności; jako element kulturowej kontynuacji postrzegać należy obecność Kaszubów i innych Pomorzan. Życie społeczne miasta przed i po tej cezurze stanowi laboratorium kształtowania zbiorowej pamięci i wzajemnych relacji Gdańszczan o różnorodnej proveniencji (narodowej, religijnej, etnicznej i regionalnej), a w konsekwencji tego – z odmienną pamięcią rodzinną. Jednym z wyzwań Gdańszczan po 1945 r. jest zmierzenie się z tzw. trudnym dziedzictwem (<i>dissonant heritage</i>), którego postrzeganie zmienia się w kolejnych powojennych dekadach, a także weryfikacja narodowej/-ych narracji czy też narracji „kultury dominującej” (Birgit Rommelspacher), często niekompatybilnej/-ych z doświadczeniem pogranicza. W ramach wykładu, odnosząc się do wybranych inicjatyw obywatelskich (m.in. projektów takich jak „Wspólny dom”, „Wędrówki z Günterem Grassem”, Instytut Langfuhr), rekonstruować będziemy odpowiedzi na pytania poszczególnych społeczności lokalnych, wypracowujących własny klucz do obchodzenia się z kulturowym dziedzictwem – owym spadkiem miejsca. W jaki sposób generowane są w wymiarze lokalnym opowieści o specyfice miasta/miejsca? Na ile i jak integrują one w narracje „przeciw-pamięci” (Michel Foucault)? W jaki sposób wchodzi w dialog z narracją „kultury dominującej”/narodową polityką pamięci? W jaki sposób i na ile po cezurze 1989/1990 doszło w przestrzeni pamięci miasta do efektywnej reorganizacji „porządku dyskursu” (Michel Foucault)? Na ile akceptowany jest wielogłos pamięci? Jaką rolę w tym kontekście odgrywa literatura czy też jak wykorzystywany jest jej potencjał w procesach renegocjowania narracji o Gdańsku i budowania poczucia wspólnotowości w społecznościach lokalnych?	Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk Literaturo- i kulturoznawczyni, profesor w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego (Zakład Literatury i Kultury Niemieckiej), od 2012 r. kieruje ponadduczelnianą i interdyscyplinarną Pracownią Badań nad Narracjami Pogranicza, członkini International Border Studies Center UG, w 2018/2019 profesor wizytujący w Johannes Gutenberg Universität w Mainz/Moguncji (antropologia kulturowa). Od 2024 r. członkini Rady Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, od 2017 r. prezes Stowarzyszenia Güntera Grassa w Gdańsku, od 2012 r. członkini Zarządu Instytutu Kaszubskiego, w latach 2019–2023 członkini Rady Kultury Gdańskiej.
10.00–13.00	Historyczny spacer/oprowadzanie po Gdańsku	Jan Daniluk Historyk, regionalista (Pomorze Gdańskie XIX–XX w., głównie Gdańsk i Sopot w okresie międzywojennym) oraz badacz historii powszechnej 1890–1945 (z naciskiem na II wojnę światową – jeńcy wojenni, praca przymusowa, okupacja niemiecka). Obecnie w trakcie prac nad rozprawą habilitacyjną o powersalskim Wolnym Mieście Gdańsku (1920–1939). Strona domowa: www.jandaniuk.pl AFILIACJA: Uniwersytet Gdański

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
14.00–17.00	Warsztat	Jan Daniluk

Mity, paradoksy i problemy z obrazem Wolnego Miasta Gdańska (1920–1939)

W trakcie warsztatu (poprzedzonego krótkim wstępem-wykładem), uczestnicy w grupach, na podstawie analizy przygotowanych materiałów źródłowych oraz wykorzystania zasobów bibliotek cyfrowych, podejmą próbę określenia podstawowych problemów ze zrozumieniem, postrzeganiem oraz pamięcią (w tym mitów) dotyczących powersalskiego Wolnego Miasta Gdańska – tak wówczas (tj. w okresie międzywojennym), jak i obecnie.

Moduł II: Analiza dyskursu i praktyk narracyjnych

28 listopada 2025 r. (piątek)

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
10.00–13.00	Warsztaty: Analiza dyskursu	Magdalena Lemańczyk

Analiza dyskursu w badaniach pamięci zbiorowej

Warsztat wprowadzi uczestników w praktyczne zastosowanie analizy dyskursu w badaniach nad pamięcią zbiorową. Spotkanie rozpocznie się krótką prelekcją, w której przedstawione zostaną podstawowe założenia teoretyczne (m.in. język jako narzędzie konstruowania pamięci, rola narracji w polityce pamięci, krytyczna analiza dyskursu). Część praktyczna będzie polegała na wspólnej pracy z wybranymi fragmentami tekstów (prasowych, muzealnych, social media), które uczestnicy przeanalizują pod kątem strategii językowych, metafor, wartości i tożsamości ujawniających się w dyskursie. Efektem pracy będzie minianaliza pokazująca, jak język tworzy, wzmacnia lub kwestionuje dominujące narracje pamięci.

Mariusz Baranowski

Doktor, socjolog i filozof, redaktor naczelny dwóch czasopism naukowych („Society Register” oraz „Przegląd Krytyczny”). Ekspert w zakresie makrostruktur społecznych, socjologii dobrobytu i metodologii nauk społecznych.

AFILIACJA: Wydział Socjologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

14.00–17.00	Warsztaty: Kreatywne pisanie naukowe	Magdalena Lemańczyk, Mariusz Baranowski
-------------	---	--

Kreatywne pisanie naukowe: jak opowiadać badania

Warsztat skoncentruje się na rozwijaniu umiejętności pisania naukowego w sposób klarowny, angażujący i twórczy. Uczestnicy dowiedzą się, jak łączyć wymogi akademickiej precyzji z narracyjnym potencjałem języka. Omówione zostaną strategie budowania argumentacji, roli przykładu i narracji, a także sposoby na przełamywanie barier pisarskich. Część praktyczna będzie polegała na krótkich ćwiczeniach pisarskich: redagowaniu wstępu, pracy nad akapitem analitycznym oraz pisaniu minirefleksji w formie eseju naukowego. Zajęcia pomogą uczestnikom w świadomym kształtowaniu własnego stylu oraz w krytycznym spojrzeniu na teksty akademickie.

29 listopada 2025 r. (sobota)

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
9.00–12.00	Warsztaty z reportażu historycznego Między teczkami. Reporterskie śledztwa historyczne Warsztaty opierać się będą na porównaniu dwóch głośnych reportaży historycznych: <i>Śród żywych duchów</i> Małgorzaty Szejnert i <i>Żeby nie było śladów</i> Cezarego Łazarewicza. Poruszane tematy to geneza tematów, metody pracy dziennikarskiej, prawda i fikcja w reportażu, etyka reporterska oraz problemy wynikające z różnych wersji pamięci. Omówione zostaną różne strategie reporterskie i narracyjne.	Dorota Karaś Reporterka „Gazety Wyborczej”, autorka książek, m.in. <i>Urban. Biografia</i> (2023). Zainteresowania: reportaż historyczny, historia Polski XX i XXI w., historia prasy. AFILIACJA: „Gazeta Wyborcza”, Wydawnictwo Znak
13.00–16.00	Historia w dźwięku/narracje dźwiękowe Przeszłość na (pod)słuchu – jak stworzyć słuchowisko/reportaż o historii Sfera audio stała się od kilku lat niezwykle popularnym nośnikiem informacji i wiedzy. Podcasty i audiobooki z każdym rokiem gromadzą coraz większą ilość nowych odbiorców, a ich znaczenie rośnie zwłaszcza w sposobie konsumowania kultury przez ludzi młodych. Dla instytucji kultury jest to zatem przestrzeń otwarta do eksploracji oraz wykorzystania form audialnych do opowieści o przeszłości. Decyduje o tym nie tylko upowszechnienie formatów audio, ale także stosunkowo niewielki koszt związany z ich produkcją. Jak zatem stworzyć atrakcyjny reportaż/słuchowisko poświęcone historii? Jak wybrać temat, jak go poprowadzić? Na czym skupić swoją uwagę? Gdzie w tej opowieści jest miejsce na fikcję, a gdzie na historyczną skrupulatność? Refleksje z tym związane zaskakująco przeszczepić można na inne dziedziny aktywności popularyzatorów dziejów.	Sebastian Adamkiewicz Doktor nauk humanistycznych, absolwent Uniwersytetu Łódzkiego, kustosz i kierownik Oddziału Gdańska Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi. Publicysta i popularyzator historii. Współpracownik portalu <i>wiez.pl</i> oraz kwartalnika „Więź”. Twórca słuchowisk radiowych i konsultant historyczny wystaw oraz projektów edukacyjnych. Laureat Grand Prix Festiwalu Dwa Teatry 2023 za scenariusz słuchowiska <i>Post Mortem. Historia Zofii Dwornik</i> oraz Honorowej Nagrody Zespołowej na Festiwalu Dwa Teatry 2025 za słuchowisko <i>Czarownica</i> . Interesuje się historią przełomów, obyczajowości i miejscem dziejów w życiu społecznym i popkulturze. Mieszka w Pabianicach. AFILIACJA: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

GODZINY	AKTYWNOŚĆ	PROWADZĄCY
16.15–17.15	Wykład końcowy Spory o pamięć i wyobraźnię historyczną: otwarte pytania i przyszłe kierunki badań Badania nad pamięcią zbiorową konfrontują nas z pytaniem, jak różne jej formy polityczne i kulturowe – globalne, regionalne, narodowe i lokalne – wchodzi z sobą w napięcia i konflikty. Z jednej strony kategorie te pozwalają uchwycić wielopoziomowość funkcjonowania „przeszłości w teraźniejszości”, z drugiej jednak prowokują do namysłu nad tym, czy w przyszłości takie spojrzenie zachowa swoją przydatność. W trakcie wykładu podjęta zostanie próba spojrzenia na studia nad pamięcią jako na pole ciągłej transformacji, w którym obok ugruntowanych podejść pojawiają się nowe wyzwania i tendencje, takie jak populizm, dekolonizacja, inkluzywność czy różne formy partycypacji. Szczególna uwaga poświęcona zostanie rozwijającym się badaniom nad spowalnianiem studiów nad pamięcią (Slow Memory), które proponują odejście od logiki badań nad przyspieszeniami i nagłymi zwrotami w polityce historycznej ku refleksji nad długotrwałymi procesami pamięciowymi i ich rolą w przemianach społecznych. Wykład zamykający Szkołę Jesienną będzie więc nie tylko podsumowaniem wątków programu, lecz także zaproszeniem do dalszej refleksji nad tym, jak pamięć kształtuje nasze rozumienie historii i teraźniejszości oraz jakie otwiera perspektywy badawcze na przyszłość.	Joanna Wawrzyniak Socjolożka i historyczka; profesor Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie prowadzi Centrum Badań nad Pamięcią Społeczną przy Wydziale Socjologii UW. Autorka książek i artykułów o historii społecznej i pamięci zbiorowej polskiego społeczeństwa w perspektywie porównawczej. Specjalizuje się w historii mówionej i badaniach nad muzeami. Zajmuje się obecnie pamięcią o neoliberalnej transformacji po 1989 r., a także przemianami pamięci kulturowej w kontekście europejskim i globalnym. Wydała, m.in. książki: <i>Remembering the Neoliberal Turn Economic Change and Collective Memory in Eastern Europe after 1989</i> (z Veroniką Pehe, 2024); <i>Cięcia. Historia mówiona polskiej transformacji</i> (z Aleksandrą Leyk, 2020); <i>Memory and Change in Europe: Eastern Perspectives</i> (z Małgorzatą Pakier; 2016); <i>Veterans, Victims and Memory: The Politics of the Second World War in Communist Poland</i> (2015). Wkrótce ukazać się książki pod jej współredakcją: <i>Slowing Down Memory Studies – Theory and Practice for Transformative Change</i> (z Jenny Wüstenberg) oraz <i>Decolonial Museology Re-centered</i> (z Eryką Lehrer i Łukaszem Bukowieckim). Przewodnicząca Memory Studies Association (2024–2025); wiceprzewodnicząca Akcji COST Slow Memory (2020–2025); kierowniczka projektów w programach NPRH, NCN, Horyzont. AFILIACJA: Uniwersytet Warszawski
17.15–17.45	Oficjalne zakończenie Szkoły Jesiennej	